

Nuosavybės teisių į žemę atkūrimas: priemonės, reikalingos užbaigti atkūrimo procesą

Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas

Parlamentinė kontrolė

Parlamentinės kontrolės klausimo svarstymo eiga

Klausimo numeris	Tema	Pranešėjas	Skirtas laikas
1.	Ižanginis žodis	Seimo narė Rita Tamašunienė	Iki 5 min.
2.	Esamos situacijos pristatymas ir nuosavybės teisių į žemę atkūrimo metu kylantys iššūkiai.	Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba	Iki 15 min.
3.	Žemės grąžinimo situacija Vilniaus mieste	Vilniaus miesto savivaldybė, Vilniaus miesto savivaldybės administracija	Iki 7 min.
4.	Komiteto narių klausimai	Komiteto nariai	Iki 15 min.
5.	Diskusija	Visi posėdyje dalyvaujantys ir pageidaujantys pasisakyti asmenys	Likęs klausimo svarstymo laikas

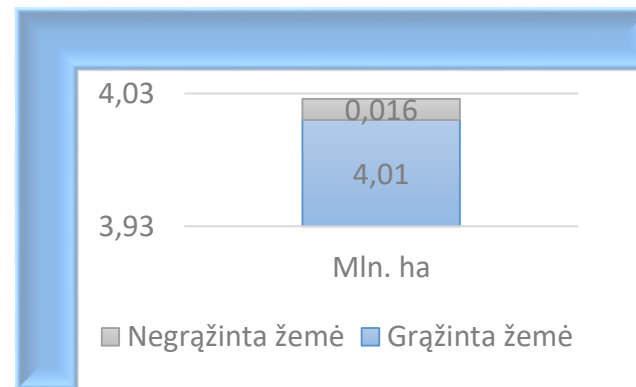
Nuosavybės teisių į turėtą žemę atkūrimas kaimuose iš esmės baigtas.

Iki 2022-10-01 gauti

789 390 piliečių prašymai atkurti nuosavybės teises

Iki 2022-10-01 priimti

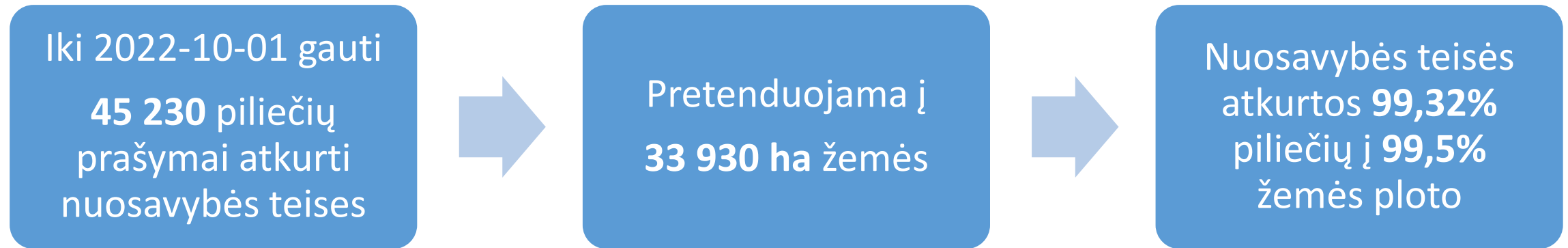
808 520 sprendimai atkurti nuosavybės teises



99,7% žemės gražinta

Liko suformuoti sklypus
163 piliečiams

Nuosavybės teisių į turėtą žemę atkūrimas **miestuose** iš esmės baigtas, išskyrus Vilnių ir Trakus.



Liko atkurti nuosavybės teises **306** piliečiams į **167 ha** žemės plotą

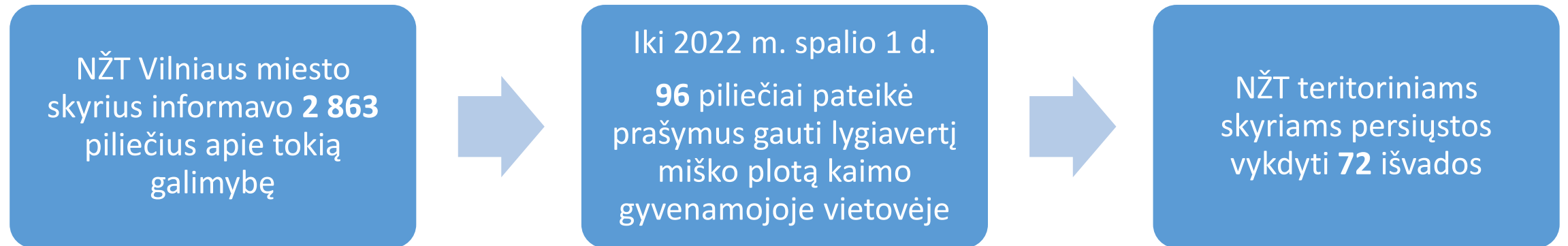
Savivaldybės administracijos direktorius iki 2019-01-01 privalėjo miesto teritorijose, kuriose numatyta formuoti perduodamus neatlygintinai nuosavybėn naujus žemės sklypus piliečiams nuosavybės teisėms į miesto žemę atkurti, organizuoti žemės valdos projektų ar teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir juos patvirtinti

Nuosavybės teisių į turėtą žemę atkūrimas Vilniuje ir Trakuose.



Vilniuje nuosavybės teisės neatkurtos 3 002 piliečiams, Trakuose – 33.

Nuo 2022-08-01 iki 2023-02-01 piliečiai gali pakeisti savo valią dėl atlyginimo už negražintą žemę būdo.



Iššūkliai sklandžiam ir sėkmingam gražinimo procesui

1. Nepakankama komunikacija tarp NŽT ir Vilniaus miesto savivaldybės.
2. Nežinodami, ar bus formuojami natūra gražintini žemės sklypai, piliečiai delsia pateikti prašymus dėl nuosavybės teisių atkūrimo būdo keitimo (reikia apsispręsti iki 2023 m. vasario 1 d.).
3. Piliečiams nepakeitus savo valios ir Vilniaus miesto savivaldybei nesuformavus natūra gražintinių žemės sklypų, nuosavybės teisės bus atkuriamos atlyginant pinigais. Šiuo nuosavybės teisių atkūrimo būdu piliečiai nėra patenkinti, nes Vyriausybės nustatyta tvarka apskaičiuojamos piniginės kompensacijos neatitinka gražintinos žemės vertės.

Siūlymai keisti teisinį reglamentavimą

1. Pakeisti piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 21 straipsnio 7 dalyje vartojamą sąvoką „žemės sklypai“ į sąvoką „žemės plotai“.
2. Inicijuoti Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo ir Sodininkų bendrijų įstatymo pakeitimus, suteikiančius galimybę žemės plotus sodininkų bendrijose grąžinti natūra.
3. Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme numatyti, kad piliečiams gali būti pirmumo teise grąžinami žemės sklypai, besiribojantys su jiems nuosavybės teise priklausančiais sklypais ir kurių negalima suformuoti atskirais racionalių ribų ir dydžio žemės sklypais.
4. Įtvirtinti nuostatą, kad visais atvejais reikalingas piliečio raštiškas sutikimas (išreikšta valia) dėl kompensacijos pinigais.
5. Įpareigoti statinių, esančių valstybinėje žemėje, savininkus (valdytojus) suformuoti pastatams naudoti reikalingos žemės sklypus, o likusią laisvą valstybinę žemę siūlyti pretendentams arba informuoti, kad laisvos valstybinės žemės nebus.
6. Vyriausybės patvirtintos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos 38 punkte numatyti, kad piliečiui, atsisakiusiam siūlomo žemės sklypo ar be pateisinamos priežasties neatvykus į organizuojamą susirinkimą išlieka pirmumo teisė ne daugiau kaip 2 kartus rinktis žemės sklypą kitoje detalajame plane numatytoje vietoje. Pilietis, kuris iš viso 3 kartus atsisako siūlomo žemės sklypo ar neatvyksta į organizuojamą susirinkimą, įrašomas į eilę paskutinis, nesirinkimo (neatvykimo) faktus įfiksuojuant susirinkimo protokole.
7. Inicijuoti Vyriausybės nutarimo Dėl žemės sklypo mieste, už kurį kompensuojama pinigais, vidutinės vertės nustatymo ir kompensacijos mokėjimo tvarkos pakeitimus, kad būtų apskaičiuotas teisingas kompensacijos dydis.

Siūlomi komiteto sprendimai

1. Aplinkos ministerijai perėmus nuosavybės teisių į žemę atkūrimo funkcijos koordinavimą, inicijuoti teisinio reglamentavimo pokyčius, kad būtų užtikrintas efektyvus (trumpiausiu įmanomu terminu) ir teisingas (pretendentų teisėtus lūkesčius atitinkantis) nuosavybės teisių į žemę atkūrimo procesas ir iki 2023 m. birželio 1 d. informuoti Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetą apie siūlomus/inicijuotus pokyčius.
2. Nacionalinei žemės tarnybai ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijai imtis priemonių, kad būtų užtikrinta efektyvi komunikacija ir keitimasis informacija, siekiant kiek įmanoma teisingiau ir sklandžiau baigti nuosavybės teisių į žemę atkūrimo procesą.
3. Visoms atsakingoms institucijoms ieškoti būdų atlyginti už turėtą žemę bent iš dalies žeme, t. y. kitus atlyginimo būdus taikyti tik tuo atveju, kai yra išnaudotos visos galimybės atkurti nuosavybės teises žeme.